

- у постсоціалістичних країнах, що вступили в ЄС, був набутий позитивний досвід ухвалення прогресивних законодавчих актів, деякі з яких були якісно кращими за екологічне законодавство ЄС, але вони були змушені беззастережно прийняти нормативну базу ЄС;
- шоста Програма дій ЄС щодо охорони навколишнього природного середовища (2002-2012) передбачає координацію заходів у сфері довкілля та лісовому секторі не тільки держав-членів ЄС, але й держав-кандидатів та інших країн Європи. Вимоги щодо захисту навколишнього середовища інтегруються у інші напрями політики ЄС, в тому числі й зовнішню. Вагома роль відводиться наднаціональним інституціям та неурядовим організаціям;
- як один з найважливіших напрямів діяльності ЄС у лісовому секторі розглядається боротьба з незаконними рубаннями; пріоритетом у лісовому секторі є технічна політика, метою якої є екологізація техніки і технологій.

Євроінтеграція вимагає від України удосконалення та адаптації законодавства в напрямку екологічних стандартів і норм екологічного права ЄС та узгодження національної екологічної та лісової політики із спільною політикою ЄС у цій галузі. Проте, це є дуже дорогим завданням, оскільки 90 % від прогнозованої суми витрат країни-претенденти на вступ до ЄС повинні забезпечити самостійно за рахунок внутрішніх джерел або інших, не пов'язаних з ЄС. На теперішній час відсутній комплексний аналіз витрат і вигод лісового сектора, зумовлених вступом України до ЄС. Враховуючи досвід постсоціалістичних країн, що стали членами ЄС, Україні доцільно розробити власний сценарій розвитку, в якому б гармонійно поєдналися переваги європейської інституційної моделі, попередній позитивний досвід господарювання в лісі й національні особливості лісокористування.

Література

1. Інституційні перетворення як передумова ефективного використання ресурсного потенціалу регіону: Матеріали щорічної загальноінститутської науково-практичної конференції 24 квітня 2003 року. – Одеса: ОРІДУ УАДУ, 2003. – 458 с.
2. Будкін В. Передумови і результати трансформації власності у постсоціалістичних державах//Економіка України. – 2002, № 5. – С. 76-83.
3. Petenella, D. Privatization of Mountain Forest Land in Countries in Transition: Problems and Potentials (Paper for the IUFRO book "Forest in Sustainable Mountain Development: a State-of-Knowledge Report for 2000").
4. Полякова Л., Попков М., Савущик Н., Пивовар С. Леса и лесное хозяйство Чешской Республики// WoodBusiness. – 2002, № 3. – С. 20-24.
5. Полякова Л., Попков М., Савущик Н., Пивовар С. Лісовий сектор Угорщини, Словачії і Чехії: основні напрями розвитку// Лісовий і мисливський журнал. – 2003, № 1. <http://www.fmnc.com.ua>.
6. Conservation and Sustainable Management of Forest in Central and Eastern European Countries. – European Commission Phare Programme, 1999.

УДК 658.511:339.13

Асист. І.О. Гайдук – Львівська КА

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто класифікацію фінансових ресурсів підприємства за показниками їх формування та використання.

Ключові слова: фінансові ресурси, джерела формування, напрями використання фінансових ресурсів.

Classification of financial resources of the enterprise

In the article is considered classification of financial resources of the enterprise by parameters of their formation and use.

Keywords: financial resources, sources of formation, direction of use of financial resources.

Головним структуроутворюючим елементом економіки у сучасних ринкових відносинах є підприємство. В умовах гострої конкуренції виживають лише ті підприємства, які пристосувалися до вимог ринку, організували виробництво продукції та послуг, уміло використовують працю персоналу.

У гармонійному функціонуванні підприємств значне місце посідають фінансові ресурси, які відіграють важливу роль у розвитку господарської діяльності, розширенні і оновленні основних фондів, оплаті праці та соціальних заходах. На безупинну діяльність підприємства впливає визначення оптимальної потреби у фінансових ресурсах, забезпечення їх структури, джерел формування та обґрунтованих напрямів використання.

Суть фінансових ресурсів підприємства, їх властивості та класифікація за різними показниками розкривається в науковій та навчальній економічній літературі, зокрема [1, с.128], [2, с.4], [3, с.158], [4, с.641], [5, с.12]. Виходячи із властивостей, притаманних фінансовим ресурсам підприємств, пропонуємо їх класифікацію за показниками формування та використання.

Фінансовим ресурсам підприємств притаманні такі властивості:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів.

Виходячи з цих властивостей фінансові ресурси підприємств можна класифікувати за показниками їх формування та використання (рис. 1).

За стадією утворення фінансові ресурси поділяються на:

- початкові – утворені на початковій стадії діяльності підприємства і сконцентровані у статутному капіталі, джерела утворення якого залежать від форми власності:
 - державна – асигнування з бюджету та з централізованих фондів;
 - акціонерна – акціонерний капітал;
 - колективна – внески засновників;
 - приватна – власний капітал підприємця;
- прирощені – отримані підприємством у результаті його діяльності в формі чистого прибутку.

За правом власності фінансові ресурси поділяють на:

- *власні* – залежно від форми власності це приватний, пайовий чи акціонерний капітал;
- *невласні* – позичені – отримані у вигляді позик;
- надані безоплатно – одержані безоплатно від держави (з бюджету, фондів цільового призначення), чи інших юридичних осіб.

Власні фінансові ресурси – це кошти, які утворюються в результаті господарської діяльності підприємства та інвестуються в його розвиток. Во-

ни формуються за рахунок чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, дооцінки товарних запасів, виручки від реалізації власного майна підприємства та ін.

Рис. 1. Класифікація фінансових ресурсів підприємства за показниками формування та використання

Власні фінансові ресурси є джерелом поповнення власного капіталу і становлять внутрішні або залучені джерела коштів, що служать для подальшого розвитку підприємства. Наявність в організаціях і госпрозрахункових підприємствах власних фінансових ресурсів забезпечує їм реальну економічну самостійність.

Невласні фінансові ресурси – це кошти, які утворюються за рахунок залучення до господарської діяльності підприємства фінансових ресурсів інших підприємств або фізичних осіб з метою збільшення власного капіталу.

Невласні фінансові ресурси виступають у вигляді позикових фондів (позики банку, позики кооперативних та інших організацій), залучених засобів (кредиторська заборгованість організаціям, підприємствам, установам і особам) та засобів, одержаних безоплатно.

Правильне співвідношення між власними і невластими фінансовими ресурсами відіграє важливу роль у зміцненні фінансового стану підприємства.

За терміном використання фінансові ресурси поділяються на вкладені та використані. Вкладені ресурси застосовуються протягом тривалого терміну використання і постійно беруть участь у процесі відтворення. Вони можуть обновлятися, поповнюватися, змінюватися. До вкладених ресурсів належать основні засоби, оборотні кошти та інші ресурси.

На відміну від вкладених, використані ресурси – це поточні витрати, виражені у грошовій формі. Їх розмір включений в ціну товару і повністю відшкодовується у процесі одного відтворювального циклу. Величина використаних ресурсів залежить від рівня господарювання і раціональності використання [3, с.158]. Розмір вкладених ресурсів часто не збігається з розміром використаних ресурсів. В умовах формування ринкових відносин найважливішим завданням є підвищення ефективності застосування, як вкладених, так і використаних ресурсів.

За характером вкладення фінансові ресурси поділяються на вкладені у матеріальні та нематеріальні активи.

Фінансові ресурси, вкладені у матеріальні активи – це ресурси, що мають матеріальну основу і можна визначити очікувану величину доходів від їх використання. Фінансові ресурси, вкладені у нематеріальні активи – це складова частина потенціалу підприємства, здатна забезпечувати економічну користь протягом відносно тривалого періоду. Погоджуємося з думкою проф. С.Ф. Покропивного, що відмінними рисами цих ресурсів є брак матеріальної основи здобування доходів та невизначеність розмірів майбутнього прибутку від їхнього користування [1, с.128].

За змістом вкладення виділяють фінансові ресурси, вкладені у необоротні активи (в основні засоби), які постійно забезпечують виробничий процес, і у ті, що перебувають в обігу, обслуговуючи окремий виробничий цикл – фінансові ресурси вкладені в оборотні активи.

За метою використання фінансові ресурси поділяються на цільові та універсальні. Цільові фінансові ресурси використовуються за цільовим призначенням: резервний капітал, спеціальні фонди і т.д. Наприклад, оскільки основні засоби постійно зношуються, то частка їх оновлення переходить в амортизаційні відрахування, що є видом цільових фінансових ресурсів.

Універсальні фінансові ресурси можуть використовуватися на різноманітні цілі: фінансування розширеного відтворення, покриття витрат господарської діяльності, благодійні внески.

За напрямками розподілу фінансові ресурси можна поділити на три групи:

- на поповнення фонду відшкодування – покриття витрат;
- на формування фонду споживання – розвиток матеріально-технічної бази підприємства;
- на формування фонду нагромадження – збільшення власного капіталу.

Виходячи із властивостей, притаманних фінансовим ресурсам підприємств, ми провели їх класифікацію за показниками формування та використання. Запропонована класифікація фінансових ресурсів дає змогу вибрати правильне співвідношення між власними і позиковими джерелами фінансових ресурсів, яке б сприяло зміцненню фінансового стану підприємства, та інші показники, що свідчать про наявні можливості економічного і соціального розвитку підприємства.

Подальше дослідження необхідно скерувати на детальне вивчення кожного з показників класифікації.

Література

1. **Економіка** підприємства: Структурно-логічний навч. посібник/ За ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
2. **Економіка** підприємства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ За ред. А.А. Фастовець. – К.: НМЦ "Укоопосвіта", 2000. – 572 с.
3. **Кулішов В.В.** Економіка підприємства: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 216 с.
4. **Мазаракі А.А.** та ін. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів. (Під ред. проф. Н.М. Ушакової) – К. "Хрещатик", 1999.
5. **Філімоненков О.С.** Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.

УДК 504.06: 336

Асист. В.О. Мандрик – НЛТУ України

ВІДТВОРЕННЯ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ

Розглядається механізм фінансування відтворення порушених земель на прикладі промислово розвинутих країн. Проводиться аналіз стану фінансування цих природоохоронних заходів в Україні. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення фінансового механізму відтворення порушених земель.

Ключові слова: гірничодобувні підприємства, рекультивация, фінансування природоохоронних заходів.

Assist. V.O. Mandryk – NUFWT of Ukraine

A recreation of the violated earths is a foreign experience, mechanism of financing

The financial mechanism of post-mining lands restoration in developed nations has been considered. The state of this activities financing in Ukraine is analyzed. We propose the recommendations on high mentioned mechanism improvement in the conditions of Ukraine.

Keywords: mining industry, land reclamation, financing of nature protecting activities.